

Partusmanagement: manieren en indicaties van geboortehulp

Tekst: Willem Van Praet – Dierenarts varkensgezondheidszorg – DGZ-Vlaanderen – Lier

Beeld: Twan Wiermans

De periode in de kraamstal is de cruciale fase van de zeugenhouderij. De geboorte van de biggen moet zo goed mogelijk voorbereid worden.

De biggen komen steriel ter wereld en hebben nog geen weerstand. Een propere geboorteplaats is een absolute must voor een goede start. Tot aan de geboorte moet de mest achter de zeug minstens dagelijks weggeschept worden. Ook moet er aandacht geschonken worden aan de consistentie van de zeugmest. Vaak worden additieven (zoals Engels zout) aan het zeugenvoer toegevoegd om een slappere mestconsistentie en dus een vlotter geboorteprocess te bekomen. Te slappe mest is anderzijds moeilijker weg te scheppen en de achterhand van de zeug geraakt sterk bevuild. Bij deze zeugen komen de biggen besmeurd ter wereld en komen er mestpartikels in hun ademhalingsstelsel terecht. Een extra optie (naast het dagelijks wegscheppen van de mest) is het gebruik van werpmatjes.

De warmtelampen moeten tijdig boven het biggenest gehangen worden en de vloerverwarming moet ook op tijd ingeschakeld worden. De verdamping van het vruchtwater en het opdrogen van de vruchtvliezen

ADLO-demoproject 'Doodgeboren biggen en uitval bij de biggen op het moderne varkensbedrijf'

In oktober 2010 ging het ADLO-demoproject 'Doodgeboren biggen en uitval bij de biggen op het moderne varkensbedrijf' van start met als doel de risicofactoren van uitval van biggen in beeld te brengen en te zoeken naar oplossingen om de sterfte in de kraamstal te beperken. Volgende instellingen werken mee aan dit project: DGZ-Vlaanderen, de faculteit Diergeneeskunde van UGent, KH Kempen, KU Leuven, Hogeschool Gent, PVL Bocholt en ILVO Dier.

Als een zeug vlot haar eerste zes biggen geworpen heeft, dan pas kan men eventueel denken aan oxytocine bij zwakke weeën. Verder wordt oxytocine hoogstens twee keer tijdens het werpen toegediend.

vergt veel warmte en dus veel energie aan de biggen. Dit is de reden waarom de lichaamstemperatuur van de biggen enkele uren na de geboorte al met 3 tot 4°C gedaald is! Een warmtelamp en een warm (en droog) biggenest kunnen dit energieverlies aan de big grotendeels compenseren. Biggen die sneller en met minder energieverlies opdrogen, gaan sneller naar de uier en nemen sneller biest op. Gemiddeld drinkt een big binnen de 15 minuten na de geboorte. Een biggenhok kan soelaas bieden aan de koudere kraamhokken (bv. de kraamhokken nabij de ventilator). De temperatuur ter hoogte van het biggenest dient rond het werpen 32-35° C te bedragen.

Meestal werpen zeugen op de natuurlijke manier zonder de hulp van de varkenshoud(st)er. Soms is er echter hulp nodig. Het is absoluut noodzakelijk dat deze hulp goed en hygiënisch uitgevoerd wordt. Geboortehulp is

aangewezen als het 30 tot 40 minuten duurt vooraleer de volgende big geboren wordt of wanneer de laatst geboren big volledig opgedroogd is.

Indien de zeug 'stil' gevallen is en er dus al enige tijd geen weeën waargenomen worden, kan men oxytocine toedienen. Het is absoluut afgeraden om aan een persende zeug oxytocine toe te dienen. Oxytocine doet bij een persende zeug de contracties nog verder toenemen, waardoor de baarmoeder als het ware in een spastische kramptoestand overgaat. De nageboorte laat hierdoor al los, waardoor de biggen te weinig zuurstof krijgen. Bij een zuurstoftekort worden de biggen dood geboren of zijn ze verzuurd en gaan ze (te) traag drinken. Ook een te hoge dosis oxytocine geeft een spastische kramptoestand van de baarmoeder met meer doodgeboorte en verzuring. Er wordt daarom aangeraden om

Het is absoluut afgeraden om aan een persende zeug oxytocine toe te dienen. Oxytocine doet bij een persende zeug de contracties nog verder toenemen, waardoor de baarmoeder als het ware in een spastische kramptoestand overgaat.

maximaal 1 ml (10IE) oxytocine toe te dienen. Men mag oxytocine ook niet te vroeg tijdens het werpen toedienen. Als de baarmoederhals nog te weinig ontsloten is en men wekt met oxytocine baarmoedercontracties op, kunnen de biggen niet tijdig geboren worden. Als een zeug vlot haar eerste zes biggen geworpen heeft, dan pas kan men eventueel denken aan oxytocine bij zwakke weeën. Verder wordt oxytocine hoogstens twee keer tijdens het werpen toegediend.

Een zeug met weeën waarbij de biggen te traag geboren worden, moet onderzocht te worden. De biggen hebben hoogstwaarschijnlijk een afwijkende ligging, er is een te grote big op komst of twee biggen bevinden zich tegelijk in het geboortekanaal. Wanneer men overgaat

tot het manueel opvoelen van de zeug, moet men (indien nodig) eerst de box openen en de hokafscheiding wegnemen. Maar al te vaak wordt dit gedaan net voor het opvoelen wanneer men de handschoenen al aangetrokken heeft. Vaak is de achterkant van de zeugenbox bevuild en wordt de handschoenen en dus ook het geboortekanaal bevuild. Vervolgens is het aanbevolen om de kling met warm water en zeep te reinigen. Dit is ten sterkste aanbevolen bij zeugen met te platte mest. Vervolgens rolt men de mouwen op tot aan de oksel, trekt men een lange wegwerphandschoenen aan en brengt men rijkelijk glijmiddel aan. Best brengt men eerst twee vingers in de vagina om irritatie/ stress zo veel als mogelijk te voorkomen. Vervolgens brengt men geleidelijk de hand en onderarm in de zeug om haar te verlossen. De navelstreng

laat men best intact totdat die spontaan scheurt zodat de big zo lang als mogelijk van voldoende zuurstof voorzien wordt. Indien men plooiën in de kling voelt en de toegang tot de baarmoeder erg nauw is, moet men denken aan een baarmoedertorsie. Door de zeug recht te jagen en eventueel wat te doen bewegen kan de torsie opgeheven worden. ←

Dit artikel is het eerste in een reeks van vier in het kader van het ADLO-demoproject 'Doodgeboren biggen en uitval bij de biggen op het moderne varkensbedrijf' (zie kader) waarin telkens een relevant thema aan bod komt. De onderwerpen voor deze artikels zijn: partusmanagement, partusinductie, voeding van de zeug tijdens de dracht en zeugenadministratie.

**M+PIGS
1/6**

**VEREIJKEN HOOI-
ERS 1/6**

**KI LICHTERVELDE
1/6**